

Міністерство освіти і науки України
Вінницький національний технічний університет

Національна академія наук України
Інститут філософії ім. Григорія Сковороди

Український філософський фонд

Sententiae

Науковий журнал

Виходить тричі на рік

Заснований у червні 2000 року

XLI

Issue 3

2022

Вінниця
ВНТУ
2022

Редакційна колегія:

- Геннадій Аляєв (Дніпро)
- Андрій Баумейстер (Київ)
- Отфрід Гьофе (Тюбінген, Німеччина)
- Доменік Декот (Клермон-Феран, Франція)
- Сергій Йосипенко (Київ)
- Барбара Касен (Париж, Франція)
- Саймон Кричлі (Нью Йорк, США)
- Олена Луцишина (Варшава, Польща)
- Олексій Панич (Київ)
- Сергій Пролєєв (Київ)
- Сергій Секундант (Одеса)
- Микола Симчич (Київ)
- Ростислав Ткаченко (Льовен, Бельгія)
- Марина Ткачук (Київ)
- Юрій Чорноморець (Київ)
- Іван Іващенко (Гале, Німеччина),
Заступник головного редактора
- Віталій Терлецький (Київ), *Заступник головного редактора*
- Олег Хома (Вінниця), *Головний редактор*

Редакція:

Заступник головного редактора з міжнародного співробітництва

Микола Прадівляний

Помічники головного редактора

Ірина Головащенко

Анатолій Теклюк

Ольга Цимбал

Відповідальний секретар

Ельвіра Чухрай

Зав. редакцією

Всеволод Кузнєцов

Видання засноване за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» і видавництва Пор-Рояль (Київ).

Свідоцтво про реєстрацію – КВ 20664-10464 ПР від 18.04.2014, попереднє свідоцтво про реєстрацію – КВ № 4232 від 23.05.2000

Sententiae є спільним виданням Вінницького національного технічного університету, Інституту філософії НАН України та Українського філософського фонду.

Друкується за рішенням Вченої ради ВНТУ, протокол № 3 від 27.10.2022 р.

DOI журналу:

<https://doi.org/10.31649/sent>

З 2015 року журнал Sententiae індексується в Scopus, міжнародній базі даних рефератів і цитувань, що охоплює всі різновиди рецензованих публікацій.

Постановою Президії ВАК України № 5-05/4 від 11.04.2001 часопис Sententiae визнано фаховим виданням за спеціальністю «Філософія», наказом № 409 МОН України від 17.03.2020 включено до категорії А Переліку наукових фахових видань України.

Контакти:

e-mail: sententiae2000@gmail.com

Поштова адреса:

SENTENTIAE, кафедра філософії, ВНТУ, вул. Хмельницьке шосе, 95, Вінниця, 21021, Україна

© ВНТУ, 2022

ЗМІСТ

DOI числа: <https://doi.org/10.31649/sent41.03>

СТАТТІ

<i>ФІЛОСОФІЯ</i>	6	Анна Ільїна (Київ) <i>Традиція і свобода в деконструкційній «філософії філософії»</i>
<i>XX СТОЛІТТЯ</i>	26	Сергій Йосипенко (Київ) <i>Дослідження історіографії філософії у франкомовній філософії</i>
<i>ПИТАННЯ</i>	43	Вадим Менжулін (Київ) <i>Актуальні практики і дискусії в сучасній англomовній історіографії філософії</i>
<i>МЕТОДОЛОГІЯ</i>	56	Віталій Терлецький (Київ) <i>Історіографія в історії філософії: німецький контекст і досвід</i>
<i>ДИСКУСІЯ</i>	75	Ельвіра Чухрай (Вінниця) <i>Підводні камені анахронічного аналізу: книга Проповідника, сенс життя і сенс у житті</i>

ФІЛОСОФСЬКІ ДОВІДНИКИ

	91	Сергій Секундант (Одеса), Аріна Оршова (Київ) <i>Час і простір у філософії Ляйбніца. Частина II</i>
--	----	--

РЕЦЕНЗІЇ

	117	Влада Анучіна (Київ) <i>Пізній Гаїдегер у прочитаннях сучасних дослідників. D'Angelo, D., Figal, G., Keiling, T., & Guang Yang. (2020). Paths in Heidegger's Later Thought. Bloomington: Indiana University Press.</i>
	125	Галина Ільїна (Київ) <i>Європа: геофілософський вимір. Glendinning, S. (2021). Europe: A Philosophical History (Parts 1-2). London & New York: Routledge.</i>
	132	Олена Калантарова (Київ) <i>Медитації про філософію свідомості в тибетському буддизмі. Duckworth, D. S. (2019). Tibetan Buddhist Philosophy of Mind and Nature. Oxford: Oxford University Press.</i>

НОВІ ВИДАННЯ

	155	Олексій Кравченко (Київ) <i>Перевідкриття Гегелевої філософії релігії. Stewart, J. (2022). An Introduction to Hegel's Lectures on the Philosophy of Religion: The Issue of Religious Content in the Enlightenment and Romanticism. Oxford: Oxford UP.</i>
	159	Олександр Луковина (Київ) <i>Сім'я античних теорій відносності. Duncombe, M. (2020). Ancient Relativity: Plato, Aristotle, Stoics, and Sceptics. New York: Oxford UP.</i>

НАУКОВЕ ЖИТТЯ

	165	Євген Причепій, Влада Анучіна, Яна Дзюба, Яна Горобенко (Київ) <i>Феноменологія знаків долі. Частина II</i>
	186	Тамара Яшук, Всеволод Хома (Київ) <i>Радянська соціальна філософія: вихід за межі історичного матеріалізму. Частина I</i>
	197	Ярослав Шрамко (Кривий Ріг), Грина Хоменко (Київ) <i>Сучасна аналітична філософія: історичні витоки та перспективи розвитку. (За матеріалами 11-го міжнародного конгресу Товариства аналітичної філософії, 12-15.09.2022, Берлін, Німеччина)</i>

Sententiae

Publishers: Vinnytsia National Technical University, Skovoroda Institute of Philosophy of the National Academy of Sciences of Ukraine, Ukrainian Philosophical Foundation

The Journal was founded in June 2000 with the assistance of International Renaissance Foundation and publishing company “Port-Royal” (Kyiv)

Biannual publication

Website www.sententiae.vntu.edu.ua

Journal DOI: <https://doi.org/10.31649/sent>

ISSN 2075-6461 (print)

ISSN 2308-8915 (online)

Focus and scope: Sententiae is peer-reviewed journal that publishes original research articles as well as review articles, new Ukrainian translations of classics, archival materials and interviews in all areas of the History of Philosophy

Aims and priorities: History of Philosophy (general); History of the particular philosophical doctrines; History of Ukrainian and East-European Philosophy; Methodology of the History of Philosophy; Philosophical Translation and Untranslatability; History of Philosophical Terminology and of Intellectual Lexis

The Editorial Team

Editor in Chief

Oleg Khoma (Vinnytsia) sententiae2000@gmail.com

Editorial Board:

Gennadii Aliaiev (Dnipro) gealyaev@gmail.com

Andrii Baumeister (Kyiv) andrejbaumeister@ukr.net

Barbara Cassin (Paris, France) barbaracassin2@gmail.com

Yuriy Chornomorets (Kyiv) palamist@gmail.com

Simon Critchley (New York, USA) CritchIS@newschool.edu

Dominique Descotes (Clermont-Ferrand, France) Dominique.DESCOTES@univ-bpclermont.fr

Otfried Höffe (Tübingen, Germany) sekretariat.hoeffe@uni-tuebingen.de

Ivan Ivashchenko (Halle-Wittenberg, Germany) transzendentalist@gmail.com, Deputy Editor-in-Chief

Olena Łucyszyna (Warsaw, Poland) oluczyszyna@iksio.pan.pl

Oleksiy Panych (Kyiv) panych@yahoo.com

Serghii Proleev (Kyiv) uffon@ukr.net

Sergiy Secundant (Odesa) sergiisekundant@gmail.com

Mykola Symchych (Kyiv) msymchych@gmail.com

Vitali Terletsky (Kyiv) terletsky.vm@gmail.com, Deputy Editor-in-Chief

Rostislav Tkachenko (Leuven, Belgium) rostislavtkachenko@gmail.com

Maryna Tkachuk (Kyiv) mltkachuk@gmail.com

Serhii Yosypenko (Kyiv) serge.yosypenko@ukr.net

Contact information

Rights & Permissions: **Mykola Pradivliannyi**, *Deputy Chief Editor on International Cooperation*
nickddfs@yahoo.com

Subscription: **Vsevolod Kuznetsov**, kuznetsov.v@vntu.edu.ua

Managing editor: **Elvira Chukhray**

Assistants of the Editor-in-Chief: **Iryna Holovashenko, Anatoliy Tekliuk, Olga Tsybal**

Journal “Sententiae”, 95, Khmelnytske shose, Vinnytsia, 21021, Ukraine

e-mail: sententiae2000@gmail.com

TABLE OF CONTENTS

Issue DOI: <https://doi.org/10.31649/sent41.03>

ARTICLES

<i>20th CENTURY PHILOSOPHY</i>	6	Anna Ilyina (Kyiv) <i>Tradition and Freedom in the Deconstructive “Philosophy of Philosophy”</i> [UKR]
<i>METHODOLOGICAL STUDIES</i>	26	Serhii Yosypenko (Kyiv) <i>Studies in the Historiography of Philosophy in Francophone Philosophy</i> [UKR]
	43	Vadym Menzhulin (Kyiv) <i>Trending practices and discussions in contemporary English-language historiography of philosophy</i> [UKR]
	56	Vitalii Terletsky (Kyiv) <i>Historiography in the History of Philosophy: the German Context and Experience</i> [UKR]
<i>DISCUSSIONS</i>	75	Elvira Chukhrai (Vinnytsia) <i>Pitfalls of anachronistic analysis: the book of Ecclesiastes, meaning of life and meaning in life</i> [UKR]

PHILOSOPHICAL HANDBOOKS

	91	Sergii Secundant (Odesa), Arina Oriekhova (Kyiv) <i>Time and Space in the Philosophy of Leibnitz. Part II</i> [UKR]
--	----	--

REVIEWS

	117	Vlada Anuchina (Kyiv) <i>Later Heidegger in the readings of modern researchers. D'Angelo, D., Figal, G., Keiling, T., & Guang Yang. (2020). Paths in Heidegger's Later Thought. Bloomington: Indiana University Press.</i> [UKR]
	125	Halyna Ilina (Kyiv) <i>Europe: Geophilosophical Dimension. Glendinning, S. (2021). Europe: A Philosophical History (Parts 1-2). London & New York: Routledge.</i> [UKR]
	132	Olena Kalantarova (Kyiv) <i>Meditations on Philosophy of Mind in Tibetan Buddhism. Duckworth, D. S. (2019). Tibetan Buddhist Philosophy of Mind and Nature. Oxford: Oxford University Press.</i> [UKR]

NEW EDITIONS

	155	Alexey Kravchenko (Kyiv) <i>Revisiting Hegel's Philosophy of Religion. Stewart, J. (2022). An Introduction to Hegel's Lectures on the Philosophy of Religion: The Issue of Religious Content in the Enlightenment and Romanticism. Oxford: Oxford UP.</i> [UKR]
	159	Oleksandr Lukovyna (Kyiv) <i>Family of Ancient Theories of Relativity. Duncombe, M. (2020). Ancient Relativity: Plato, Aristotle, Stoics, and Sceptics. New York: Oxford UP.</i> [UKR]

ACADEMIC LIFE

	165	Yevhen Prychepii, Vlada Anuchina, Yana Dziuba, Yana Gorobenko (Kyiv) <i>Phenomenology of fate signs. Part II</i> [UKR]
	186	Tamara Yashchuk, Vsevolod Khoma (Kyiv) <i>Soviet social philosophy: escape from the frame of historical materialism. Part I</i> [UKR]
	197	Yaroslav Shramko (Kryvyi Rih), Iryna Khomenko (Kyiv) <i>Modern analytic philosophy: historical origins and prospects of development. (Based on the materials of the 11th International Congress of the Society for Analytical Philosophy, September 12-15, 2022, Berlin, Germany)</i> [UKR]

Інформація для авторів

- Редколегія приймає до розгляду тексти *будь-якої історико-філософської тематики*: статті (в т.ч. полемічні), переклади, архівні джерела, рецензії, огляди книг і наукової періодики, інформацію про події у царині історії філософії;
 - **фактом подання матеріалу в *Sententiae* автор висловлює згоду з чинними в нашому журналі редакційною політикою, етичними принципами рецензування й редагування статей, політикою відкритого доступу, Положеннями про авторські права та про конфіденційність** <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/about>
 - рішення щодо можливості прийняття до друку здійснюється за результатами «подвійного сліпого» рецензування;
 - матеріали подаються електронною поштою sententiae2000@gmail.com або через сайт журналу <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/information/authors>;
 - **технічні вимоги до тексту**:
орієнтовний обсяг 20–22 тис. знаків; *мови* українська, англійська, французька, німецька; *формат* Word, RTF; *шрифт* Times New Roman, *кегель* 14, *інтервал між рядками* 1,5;
 - **оформлення посилань**:
 - наприкінці статті наводиться нумерований алфавітний список цитованої літератури згідно з форматом **APA** (зразки оформлення літератури за цим форматом див., наприклад, тут: <http://liu.cwp.libguides.com/citapa> ; можна також скористатися сервісом створення списків літератури з текстового редактора Microsoft Word);
 - посилання в тексті подаються у квадратних дужках і містять:
прізвище автора (редактора, укладача тощо; при наявності кількох авторів, наводиться лише прізвище першого і символ ...) з відповідної позиції у списку літератури / пробіл / **рік видання** / двокрапка / пробіл / **номер сторінки** (або діапазон номерів через тире)
 - зразок оформлення посилання**: [Аристотель 2010: 286], [Aristotle 2008: 17-18];
 - якщо на один рік припадає кілька видань одного автора, цитованих у статті, то у списку літератури такі джерела розташовуються за алфавітом, а після року видання (в т.ч. й у посиланні) слід ставити відповідну літеру латинського алфавіту, починаючи з а (наприклад, 1990a, 1990b, 1990c тощо);
 - зразок оформлення посилання**: [Аристотель 2010a: 286], [Aristotle 2010c: 17-18];
 - у посиланнях на твори, наведені у списку літератури без зазначення автора (збірники, енциклопедії тощо), слід замість прізвища автора наводити перші слова заголовку цитованого видання; якщо фраза виявляється зовеликою чи непринятною з інших причин, можна при першому цитуванні запровадити аббревіатуру, описавши її у примітці, й надалі послуговуватися саме аббревіатурою;
 - зразок оформлення посилання**: [Філософський енциклопедичний 2002: 234-235] або [ФЕС 2002: 234-235];
 - якщо видання не має автора, але на офіційній сторінці вказано укладача, відповідального редактора тощо, їх можна наводити замість автора, вдаючись до відповідних позначок за стандартом APA: (Укл.), (Ред.) тощо;
 - за наявності канонічних видань класичних творів із загальноприйнятою пагінацією, краще посилатись на неї, а не на сторінку того чи іншого видання;
 - примітки подаються внизу сторінки або після основного тексту перед списком літератури;
- **при цитуванні слід уникати подвійного перекладу**;
- бажано посилатися на оригінали цитованих іншомовних першоджерел або принаймні зіставляти використовувані переклади з цими оригіналами;
- **статті не розглядатимуться Редколегією, якщо до них не буде додано**:
- 1) короткий опис їхньої наукової новизни; 2) анотацію (українською, англійською та російською мовами, 100-250 слів); 3) переклад назви статті англ. та рос. мовами; 4) перелік ключових слів (укр., рос., англ. мовами; ключові слова відокремлюються крапкою з комою);
- **автори статей також мають подати про себе такі дані**:
- українською та англійською мовами: прізвище, ім'я та по батькові; науковий ступінь, учені звання (за наявності); місце основної роботи, посада;
 - номер телефону, e-mail та (мовою статті) адреса і сфера наукових інтересів.

Instructions to authors

- The Editorial Board considers the texts on *all aspects of the history of philosophy*: articles (including polemical), translations, archival sources, reviews, information on events in the field;
- **By submitting his/her paper to “Sententiae”, the author agrees with our magazine’s Editorial Policy, Ethics and Order of Peer-reviewing, Principles of Open Access, Regulations of Copyright and Privacy, Publication Malpractice Statement** <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/about>;
- The peer-reviewing procedure at “Sententiae” is “double-blind”;
- Authors may submit their papers via e-mail sententiae2000@gmail.com or via our website <http://sententiae.vntu.edu.ua/index.php/sententiae/information/authors>;
- **Requirements to the texts submitted for publication:**
 - 20.000-22.000 characters; DOCX, DOC or RTF format; Times New Roman, 14; line spacing: 1.5;
 - Papers should match **APA** citation style (6th edition);
 - **Sample of reference in the text:** [Aristotle 2008: 17-18];
- Quotations should avoid **double translation** (translation from translation) whenever possible;
- When referring to non-English texts, it is desirable to use their canonical editions in the original language, or at least to compare their English translations with the text of these canonical editions;
- An abstract of about 100-250 words will be required for publication;
- Authors should indicate their research degree and academic title (if any), the main place of employment, position, and specify the field(s) of their research interests.

Наукове видання

SENTENTIAE

XLI
(№ 3 / 2022)

Редактор *Володимир Стерденко*
Коректори *Всеволод Кузнєцов, Ельвіра Чухрай*
Верстка *Ольга Цимбал*
Дизайн обкладинки *Андрія Шубіна*

Свідоцтво про державну реєстрацію
друкованого засобу масової інформації:
КВ 20664-10464ПР від 18.04.2014 р.

Підписано до друку 30.11.2022 р. Папір офсетний.
Формат 29,7×42 ½. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. арк. 24,49. Наклад 50 пр.
Обл.-вид. арк. 24,02. Зам. № 2022-071.

Видавець і виготовлювач —
Вінницький національний технічний університет,
Редакційно-видавничий відділ.
Головний корпус ВНТУ, к. 114, Хмельницьке шосе, 95,
м. Вінниця, 21021.
Тел. (+380 432) 59-85-32
press.vntu.edu.ua
email: irvc.vntu@gmail.com

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи
серія ДК № 3516 від 01.07.2009 р.